

ISSN 2181-6883

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

2-son (2020-yil, aprel)

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2020

МУНДАРИЖА

РЕКТОР МИНБАРИ.....	7
Обиджон Хамидов. Олий таълим муассасаларида масофавий таълимни ташкил этиш имкониятлари ..	7
PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA.....	12
Сиддик Қаҳҳоров, Акмал Жўраев. Бўлажак технология фани ўқитувчиларини касбий тайёрлашда дастурлаштирилган таълим воситаларидан фойдаланишнинг назарий асослари ..	12
Рохатой Сафарова. Ўқув материаллари воситасида ўқувчиларда оммавий маданиятга қарши курашчанлик кўникмаларини шакллантириш ..	16
Махматмурод Шомирзаев. Ўзбекистон республикаси ижтимоий- иқтисодий соҳаси ривожланишида миллий хунармандчиликнинг аҳамияти ..	20
Азамат Саидов. Ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш устувор вазифа сифатида ..	26
Мухиддин Бафаев. Шахсада миллий бағрикенгликни ўрганишнинг экспериментал натижалари.....	30
Durdona Axatova. O'quvchilarda mustaqillik va tashkilotchilik sifatlarini shakllantirishda pedagogik mahoratning o'rni.....	36
Уйғун Ўринов, Наргиза Ражабова. Олий таълимда инновацион фаолиятнинг энг муҳим масалалари	40
Абдурахмат Хамракулов. Роль информационно-коммуникационных технологий в самостоятельном обучении ..	44
Шохрух Юнусов. Организационное сопровождение реализации международного сотрудничества высшего образовательного учреждения ..	47
Gulchehra Cho'liiyeva. Boshlang'ich ta'limda integrativ yondashuvdan foydalanish yo'llari haqida ba'zi mulohazalar ..	52
Моҳигул Каримова. Мактабгача таълим тизимида туб ўзгаришлар мақсади ва моҳияти.....	55
Собир Раҳимов. Олий таълимда “таълимда ахборот технологиялари” фанидан мультимедиали электрон дарслик яратиш ва ундан фойдаланиш методикаси ..	59
Улугбек Жумаев. Социальный психологический особенности международных и межкультурных связях человечества.....	64
G'olib Jumaqulov. O'quvchilar intellektual sifatlarini tarbiyalash texnologiyalari ..	69
Феруза Шерманова. Мактабгача таълим тизимида тарбиячи-педагогларнинг медиа ахборот саводхонлигини ошириш долзарб муаммо сифатида ..	72
Nasiba Azimova. Kasbiy ta'lim o'qituvchilarini tayyorlashning yangi pedagogik texnologiyalarini ishlab chiqish va ularni o'quv-tarbiyaviy jarayonga tatbiq etish.....	75
Фируза Шоджонова. Талабаларда иқтисодий тушунчаларни ривожлантириш - педагогик муаммо сифатида.....	79
Жамол Носиров. Спортчи психологик-эмоционал ҳолатини коррекциялашнинг методологик асослари ..	84
Дилдора Қахарова. Узлуксиз таълим тизимида инклюзив таълимни такомиллаштириш.....	87
Гулноз Қурбонова. Талабаларда касбий тафаккурни ривожлантиришнинг педагогик-психологик асослари ..	91
Ферузахон Акбарова. Бошланғич синф она тили таълимнинг самарадорлигини ошириш усуллари	98
Иқболжон Тўрақулов. Ўқитувчи фаолиятини моделлаштириш.....	101
Дилноза Саидова. Инновацион технологиялар таълим самарадорлигини ошириш воситаси ..	103
Махлиё Кукибоева. Особенности и преимущества коммуникативного подхода к преподаванию иностранного языка.....	105
Feruz Ganjiyev, Dilnoza Qodirova. Maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyalanuvchilari ijtimoiy-psixologik moslashuvining o'ziga xos xususiyatlari ..	109
Дилором Убайдуллаева, Зебинисо Ханкельдыева. Дистанционные технологии и самостоятельная работа студентов ..	111
Фируза Мурадова. Виды и структуры учебно-методических материалов с компьютерной поддержкой.....	115
Моҳира Турдиева. Педагогик - психологик ҳамда ихтисослик фанлари интеграциясини таъминлаш масалалари ..	121
Саноат Зоҳидова. Интерфаол таълим стратегиялари воситасида бўлажак ўқитувчиларни касбий ижтимоийлаштириш тизими ..	125
FILOLOGIYA VA TILLARNI O'QITISH	131
Рустам Йўлдошев. Махсус шакллантирилган орфоэпия қоидаларни ўргатайлик ..	131

Шоҳида Юсупова. Она тили ўқитишда фалсафий қонуниятларнинг акс этиши: миқдор ва сифат ходисаси.....	133
Муталлиб Ҳазратқулов. Умумий ўрта таълим мактабларининг адабиёт дарсларида иншонинг ўрни	138
Feruz Akmaldinova. globallashuv sharoitida mantiqiy fikrlashning o'рни	142
ANIQ VA TABIIY FANLAR	146
Gulnora Ixtiyarova, Nigora Jo'raqulova, Ma'murjon Ahadov, Charos Haydarova. Virtual laboratoriyadagi uch o'lchovli o'zaro ta'sirning kimyo ta'limidagi o'рни	146
Машрабжон Маматов, Қундуз Каримова. Бошланғич синф математика дарсларида ўқувчиларнинг мантиқий фикрлашини ривожлантириш ва тафаккур амалларининг бажарилиши	152
Mansur Ergashov, Mahbuba Ochilova, Zulfiya Qodirova. Modulli ta'lim texnologiyalarini qo'llab "asoslar va tuzlarning umumiy xossalari" mavzusini o'tish.....	157
Муаттархон Акбарова. Ноқимёвий таълим йўналишларида “қимё” курсини ўқитишда дидактик материаллардан фойдаланиш	160
Анваржон Рашидов. Масофавий таълим моделлари ва уларни такомиллаштириш истиқболларини эксперт баҳолаш усули орқали аниқлаш	163
Shabnam Yusufzoda. Boshlang'ich sinfdagi misollar yechish jarayonida yo'l qo'yiladigan xatolar va ularni bartaraf etish.....	171
Baxtiyor Ungarov, Nafosat Muhamadiyeva. Ixtisoslashtirilgan umumta'lim maktablari boshlang'ich sinf matematika darslarida ko'paytirishga oid algoritmlarni ishlab chiqish texnologiyalaridan foydalanish.....	176
Shahlo Xudoyqulova. Tabiatshunoslik va uni o'qitish metodikasini takomillashtirishda talabalarning mustaqil va ijodiy ishlarini tashkil etish	179
Майсара Нуриддинова. Бошланғич синф “Атрофимиздаги олам” фанини ўқитишда инновацион услублардан фойдаланишнинг методик хусусиятлари	183
IQTISODIY TA'LIM VA TURIZM	187
Махаммаджон Бутабоев, Фарход Мулайдинов. Сущность и особенности зеленой экономики	187
TASVIRIY SAN'AT VA MUSIQA	194
Саидахбор Булатов. Улуғбекнинг жаҳон олимларини ҳайратга соладиган кашфиёти аниқланди.....	194
Баҳром Мадримов. Талабалар тарбиявий ишларини режалаштиришнинг педагогик асослари	201
Маърифат Умунова. Аждодлар меросида мусиқа ва руҳият талқини.....	204
Рустам Раҳимов. Мусиқа ва санъат мактаблари ўқувчиларини ахлоқий-эстетик тарбиялашнинг назарий асослари	207
Нурбек Раҳматов. Талабаларни халқ кўшиқлари воситасида эстетик тарбиялаш	211
ЖИСМОНИЙ МАДАНИЯТ ВА СПОРТ	216
Павел Костенок, Валентина Миронова. Оздоровительная гимнастика цигун как средство решения ключевых задач обеспечения безопасности личности	216
Азамжон Маҳмудов. Ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарликнинг олдини олишда жисмоний тарбия ва спортнинг ўрни.....	221
Содик Қазақов. Взаимосвязь физического и психического развития детей в процессе физического воспитания	226
Феруза Зоқирова. Физкультурно-оздоровительные подходы в процессе физического воспитания студентов вузов	229
Amirbek Ikramov. Maktab o'quvchilariga jismoniy tarbiya mashg'ulotlariga qiziqishni shakllantirishda harakatli o'yinlarning o'рни.....	232
QUTLOV	235
BuxDU magistranti respublika miqyosida matematika sohasida "Eng yaxshi ilmiy maqola" tanlovi g'olibi bo'ldi.....	235
“Педагогик маҳорат” журнали учун мақолаларни расмийлаштириш талаблари	236

фикрлаши ҳам ундаги маълум мускуллар ҳаракатидан иборат эканлигини эслатиб ўтиш мақсадга мувофиқ. Айрим ҳолатларда имо-ишора қилиб қўйишнинг таъсири гапиргандан кўра кучли бўлиши мумкин.

ВИЗУАЛ ВОСИТАЛАР

Визуал (кўргазмали) воситалар педагогик технология жараёнида талаба-ўқувчилар кўз билан кўришлари учун мўлжалланган барча воситаларни ўз ичига олади. Буларга доскадаги ёзув ва бошқа тасвирлар, китоблардаги ёзув ва тасвирлар, тарқатма материаллар, ўқув плакатлари, фото суратлар, тасвирий санъат асарлари, видео, кино тасвирлар, жониворлар, ўсимликлар, табиат объектлари, турли буюмлар ва бошқалар қиради.

Кўргазмали воситаларнинг педагогик технологияда қўлланилиши талабаларга ўргатиш керак бўлган ахборотга тегишли мазмунни турли шакл ва усулларда кўрсатиш орқали тез, аниқ ва тўғри тушунтириш имкониятини беради.

АУДИО ВОСИТАЛАР

Аудио воситалар эшитиш орқали ахборотни ўрганиш, ўзлаштириш имкониятини беради.

Ҳозирда кўпроқ аудиовизуал воситалар, яъни бир вақтда эшитиш ва кўришга хизмат қилувчи воситалар: кино ва бошқа овозли видео тасвирлардан фойдаланилади.

Аслида эса амалиётда мавжуд шароит ва вазиятдан келиб чиққан ҳолда, ижодий ёндашув асосида мавжуд воситалардан комплекс фойдаланиш энг яхши самара бериши мумкин.

ТАБИИЙ ВОСИТАЛАР

Табиий воситаларга педагогик технология жараёнида ўрганиш кўзда тутилган мазмунга тегишли барча табиий нарсалар қиради. Булар одам ва жониворлар, ўсимликлар ва табиат, асбоб-ускуналар, буюмлар, машиналар, механизмлар, иншоотлар ва шу қабилардан иборат.

Талаба ва ўқитувчи учун зарур ўқув анжомлари ҳамда жиҳозлари педагогик технологиянинг зарур воситалари ҳисобланади. Шунинг учун ҳам бугунги кунда барча таълим муассасаларининг ўқув-тарбиявий жараёнида ўқитувчининг касбий маҳорати, ҳаётий тажрибаси, замонавий ўқитиш услублари-интерфаол услублар, инновацион технологияларнинг ўрни ва аҳамияти бекиёсдир.

Умуман таълим самарадорлиги ва сифати ҳозирги кунда кўп жиҳатдан барча турдаги зарур воситаларнинг сифати ва улардан юқори самарадорлик билан фойдалана билишга боғлиқ. Бу воситалардан тўғри ва унумли фойдаланиш ўқитувчининг малака, маҳорат, ижодкорлиги, изланувчанлигига боғлиқ.

Адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”. –Тошкент: Ўзбекистон, 1997. – 68 б.
2. Олий таълим. Меъёрий-ҳуқуқий ва буюрувчи ҳужжатлар тўплами. –Т.1-2. –Тошкент, 2002.
3. Пак М.С. Дидактика химии. –Москва:Владос, 2004.
4. Н.А.Парпиев, Ҳ.Р.Раҳимов, А.Г.Муфтахов, Анорганик кимёнинг назарий асослари, Тошкент, 2000.

Анваржон РАШИДОВ

Бухоро давлат университети
математика кафедраси
таянч докторанти

МАСОФАВИЙ ТАЪЛИМ МОДЕЛЛАРИ ВА УЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИНИ ЭКСПЕРТ БАҲОЛАШ УСУЛИ ОРҚАЛИ АНИҚЛАШ

Мақолада масофавий таълимнинг турли моделлари нафақат қўлланиладиган технологиялар, балки бошқарилиши даражаси, ўқитувчи ва талабаларнинг масъулияти хусусида фикр юритилади. Айрим моделларда ўқитувчилар ва таълим муассасаси, худди анъанавий таълим тизими аудиторияларида ўқитилганидек, таълим жараёнини бошқариш функциясини тўлиқ сақлаб қолади. Бошқа турларида эса, таълимни бошқариш таълим олувчиларга ўтади.

Калит сўзлар: масофавий таълим, таълим моделлари, ўқитиш моделлари, компьютер конференциялари, тажриба-синов ишлари.

В статье рассматриваются различные модели дистанционного образования, не только применяемые технологии, но и уровень управления, ответственность преподавателей и студентов.

В некоторых моделях учителя и образовательное учреждение, как и в традиционных аудиториях системы образования, полностью сохраняют функцию управления образовательным процессом. В других видах управление образованием переходит к получателям образования.

Ключевые слова: *Дистанционное обучение, образовательные модели, модели обучения, компьютерные конференции, экспериментальная работа*

The article discusses various models of distance education, not only the technologies used, but also the level of management, responsibility of teachers and students. In some models, teachers and educational institutions, as in traditional classrooms of the education system, fully retain the function of managing the educational process. In other types of education management is transferred to the recipients of education.

Key words: *distance learning, educational models, teaching models, computer conferences, experimental work.*

Масофавий таълимда турли таълим моделлари қўлланилади, бироқ уларнинг барчасига хос бир хусусият мавжуд, бу ҳам бўлса, унда барча талаба ва ўқитувчилар масофа жиҳатидан ажратилишидир.

Барча таълим турлари каби масофавий таълимнинг ҳам ҳар хил моделлари мавжуд. Бу таълим жараёнининг қуйидаги асосий таркибий қисмлари: фан мазмунининг баёни; ўқитувчилар билан ўзаро бевосита ва билвосита мулоқот; амалий топшириқларнинг бажарилиши; талаба билимини назорат қилиш ва баҳолашдан иборат бўлади. Ҳар бир модел шу каби таркибни ҳамда уни амалга оширувчи технологияларни қўллайди. Илмий манбаларнинг тарихий аналитик тадқиқи шуни кўрсатдики, кўплаб муаллифлар масофавий ўқитиш моделларини тузишга ўз эътиборларини қаратишган. Жумладан, Э.С.Полат раҳбарлигидаги жамоа ўз монографияларида қуйидаги 6 та моделни кўрсатганлар:

1. Экстернат тури бўйича ўқитиш.
2. Университет масофавий таълим модели.
3. Бир неча олий таълим муассасалари ҳамкорлигида ўқитиш.
4. Ихтисослаштирилган таълим муассасаларида ўқитиш.
5. Автоном ўқитиш.
6. Мультимедиа дастурларига асосланган, норасмий, интеграллашган ўқитиш [1].

Ҳозирги даврда дунёдаги ривожланган мамлакатлар таълим муассасаларида масофавий усулда таълим беришнинг ана шу олтита модели қўлланиб келинмоқда:

Экстернат тури бўйича ўқитиш. Бу шаклда ўқитиш қуйидаги қулайликларга эга: биринчидан, иқтидорли талабалар учун вақтдан самарали фойдаланиш имконини беради; иккинчидан, малакасини оширишга эҳтиёж сезаётган ва шу йўналишда бевосита амалиётда фаолият кўрсатаётган мутахассисларга қисқа муддат давомида ўз малакаларини ошириш имкони яратилади. Масофавий усулда экстернат шаклида таълим берувчи олий таълим муассасаси мисолида Лондон университетини таъкидлаш мумкин.

Университет масофавий таълим модели. Фақат бир университет базасида шу университетда мавжуд таълим йўналишлари ўқув режасидаги фанлар АКТ асосида ташкил этилган масофавий таълимнинг техник воситалари орқали ўқитилади. Бунда ҳар бир фан учун тегишли кафедралар томонидан тайёрланган ва доимий бойитилиб борувчи электрон китоблар ҳамда турдаги ахборот ташувчилар орқали талабаларга етказиб турилади ва талабалар ўзлаштириши шу кафедралар томонидан назорат қилинади. Бундай шаклнинг устувор томони шундаки, илғор технологиялар асосида яратилган электрон китоблар шу университетдаги таълимнинг кундузги ва бошқа шакллари учун кенг қўлланилади. Бундай таълимнинг ҳамда ягона дастур асосида тайёрланган электрон китобларнинг қўлланиши талабалар билимининг чуқурлашувига олиб келади ва катта иқтисодий самара беради. Мисол тариқасида, Англиянинг Оксфорд ва Кембридж университетларини, Голландиянинг Шеффилд университетини, Австралиянинг Жанубий – Уэлс университетини, Канаданинг Ватерлоо университети, Янги Зеландиянинг Массей университети, Пенсилвания университетларини келтириш мумкин.

Бир неча олий таълим муассасаларининг ҳамкорлигига асосланган масофавий таълим модели. Бир неча таълим муассасаси ҳамкорлигида яратилган электрон китоблар ва қўлланмалар биринчидан, илмий жиҳатдан мукамал ва сифатлироқ бўлса, иккинчи томондан, уларга иқтисодий жиҳатдан бир мунча кам харажат қилинади. Бундай шаклдаги масофавий таълимни Европа китъасидаги инглиз тилида сўзлашувчи давлатлар, Буюк Британия ҳамкорлигида «Таълимда ҳамкорлик» (Commonwealth of Education – 1997-йил) дастури бўйича ишлаб чиқилди. Бунинг натижасида, Европадаги инглизча сўзлашувчи мамлакатлар фуқаролари ўз уйларида туриб, махсус

ташкил этилган масофавий таълим телекоммуникатция тизими орқали шу мамлакатларнинг университет ва коллежларида таҳсил олиш имкониятига эга бўлдилар.

Яна бир мисол сифатида Аргентина, Боливия, Бразилия, Чили ва Парагвай давлатлари таълим муассасалари иштирокида амалга оширилаётган «Кеприкон» (Capricorn Interuniversitu Teleducation Prograе, 1990 йилдан бошланган) дастурини келтириш мумкин. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, юқоридаги беш мамлакат ҳамкорлигида ташкил этилган масофавий таълимда бир томондан шу давлатлардаги мавжуд илмий салоҳиятлар бирлаштирилган ва уларнинг тажрибалари умумлаштирилган бўлса, иккинчи томондан, ушбу дастурнинг молиявий харажатлари мутаносиб равишда беш мартага қисқарган.

Ихтисослаштирилган таълим муассасалари ҳамкорлигида ташкил қилинган масофавий таълим моделлари. Бундай махсус ташкил этилган тизимлар сиртки ва масофавий шаклда таълим олувчиларга мўлжалланган бўлиб, янги таълим технологияларининг кенг қамровли қўлланиши натижасида фаолият юритади. Мазкур шаклда телекоммуникатция тизимидан ташқари, мултимедиа курслари кенг қўлланилади ва бунинг натижасида талабаларга таҳсил бериш билан бир қаторда, улар билимларини баҳолаш ва аттестациядан ўтказиш имкониятлари кенгайди. Ушбу шаклнинг иқтисодий томондан қулайликлари қуйидагилардан иборат: ягона дастур асосида тайёрланган электрон дарсликлардан бир неча ҳамкорликда фаолият юритаётган таълим муассасаларида фойдаланилади; ягона дастур асосида таълимнинг турли шаклларида (кундузги, сиртки, масофавий) таҳсил олувчи талабаларга тегишли фанлардан тайёрлаган электрон китоблардан фойдаланиш имконини беради; талабалар билимини баҳолаш ва аттестация қилишнинг дастурда умумлаштирилганлиги ўқув соатлари ва ортикча харажатларни иқтисод қилади; масофавий таълим дастурлари ва электрон китоблар яратиш харажатлари ҳамкорликда фаолият юритаётган бир неча таълим муассасалари ўртасида тақсимланади; бу жиҳат, албатта, масофавий шаклда таълим олиш шартнома қийматлари камайишига хизмат қилади. Бу каби ихтисослаштирилган таълим муассасалари ҳамкорлигида ташкил этилган масофавий таълим шакли кенг қўлланган ўқув юртларига АҚШнинг Колорадо штатида жойлашган Миллий технология университети, Лондондаги очиқ университети, Буюк Британиянинг очиқ университети, Испаниянинг Миллий масофавий ўқитиш университети, Ҳиндистоннинг Индира Ганди номли очиқ университетини мисол сифатида келтириш мумкин.

Автоном ўқитиш модели. Бу шаклдаги ўқитиш дастурлари мустақил таълим олиш тамойилида ташкил этилиб, телевидения, радио эшиттиришга асосланган бўлади. Талабаларни ўқитишда асосий ўқитиш воситалари бўлиб, сунъий йўлдош орқали трансляция қилинадиган радио ва телелекциялар ҳисобланади. Бу ҳолатда мутахассисларнинг ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда, ўз малакаларини оширишлари ва қўшимча мутахассисликларни эгаллашларида қулайликлар яратилади. Бу каби тизимга Америка телевизион лойиҳасини мисол қилиб, келтириш мумкин. Ушбу моделнинг асосий камчиликлари сунъий йўлдош орқали узатиладиган ахборотнинг қимматлилиги ва талабаларнинг белгиланган маълум вақтда яшаш жойларидаги марказда бўлишлари шарт эканлигидир. Бошқача қилиб айтганда, билим беришнинг бундай усули аниқ белгиланган вақт ва аниқ жойга боғлиқ бўлади.

Мултимедиа дастурларига асосланган, норасмий, интеграллашган ўқитиш модели. Бу шаклдаги масофавий таълим тизими асосан мустақил малака ошириш, қўшимча мутахассисликни эгаллаш ва тил ўрганиш кабилар бўйича ўқитувчилар ёки таълим муассасаларга мурожаат қилиш зарурати бўлмайдиган дастурлардан иборат бўлиб, компьютер ва телерадио тизимлари орқали ўрганиш воситаси ҳисобланади ва олий таълим тизимида кам қўлланилади. Р.Танинг ва И.Сейнонлар чет эллардаги мустақил ўқитиш технологияларидан фойдаланувчи таълим муассасаларида ишлаб чиқилган моделларни ўрганиб, қуйидаги уч масофавий таълим моделларини ажратиб кўрсатган [2]:

- 1.Маслаҳат модели.
- 2.Расмий ёзишмалар (корреспонденция) модели.
3. Бошқарилувчи мустақил ўқитиш модели.

Т.П.Воронина, В.П.Кашитсин, О.П.Молчановалар монографиясида масофавий таълимнинг тўрт модели кўриб чиқилади, булар: анъанавий сиртки, очиқ – телевизион таълим (телетаълим), виртуал синфлар ва виртуал университетлар [3].

Қуйида келтирилган барча моделларда таълим хизматларининг потенциал истеъмолчилари, оммавий ахборот воситалари, радио ва телевидения ёки бошқа бир таълим муассасаси танланиб, кириш синовларидан ўтган ва уларнинг барча зарурий ҳужжатлари расмийлаштирилган, деб кўзда тутилади [4].

Булар: Экстернат турида ўқитиш, бир университет негизида ўқитиш, махсус масофали ўқитиш мақсадида ташкил этилган автоном таълим муассасалари моделлари ЮНЕСКО томонидан тан

олинган масофавий таълим моделлари: ягоналик модели, иккиланган модел, аралаш модел, концортциум, франчайзинг, валидация, узоклаштирилган аудиториялар.

Куйида масофавий таълимнинг учта модели келтирилган. Албатта, улар масофавий таълимга бўлган барча ёндашувларни акс эттирмайдилар. Лекин улар таълим бошқарувини ўқитувчидан талаба томонга ўзгаришини ифодаловчи иккита энг четки ҳолат ва ўртача ҳолатни акс эттирадилар.

1. Тақсимланган аудитория модели. Бу модел турли манзилларда яшовчи талабалардан ташкил топган синф, гуруҳга мўлжалланган курснинг интерактив телекоммуникацион технологиялар ёрдамида тарқатилишига аратилган. Натижада, анъанавий таълим олувчилар ва масофавий таълим олувчиларни бирлаштирувчи аралаш синф ҳосил бўлади. Бу моделнинг кўрсаткичлари:

- машғулотлар синхрон коммуникацияни талаб қилади, яъни талаба ва ўқитувчилар маълум вақтда, маълум жойда бўлишлари керак (масалан, ҳеч бўлмаганда ҳафтада икки маротаба);
- иштирокчилар сони биттадан бештагача ва ундан кўпга ўзгариб туради, иштирокчилар сони анча кўп бўлса, шунча техник, мантқиқий ва маърифий мураккаблик ортиб боради;
- таълим олувчиларга ўқиш жойларини ўқув даргоҳида эмас, балки, уйи ёки иш жойида ташкил қилиш мумкин;
- ўқув муассасалари яқин бўлмаган ҳудудларда яшовчи талабаларга хизмат қилишга мослашган;

2. Мустақил таълим олиш модели. Бу моделда талабаларга аниқ вақтда, аниқ жойда бўлиш масъулияти юкланмайди. Талабалар курснинг батафсил дастури ва мазмунини ифодаловчи материаллар тўплами билан таъминланадилар, ҳамда рабарлик қилувчи саволларига жавоб бериб, ишни баҳоловчи ўқитувчига мурожаат қилиш имкониятига эга бўладилар. Талаба ва ўқитувчи ўртасидаги мулоқот телефон, компьютер конференциялари, электрон ва оддий почталарни қўллаш орқали амалга оширилади. Бу моделнинг кўрсаткичлари:

- машғулотлар аудиторияда олиб борилмайди, фанлар (курслар)ни талабалар дастурдаги батафсил йўриқлар асосида мустақил ўрганадилар;
- талабалар ўқитувчи билан айрим белгиланган пайтлардагина, бошқа талабалар билан эса истаган ҳамда белгиланган вақтда мулоқот қиладилар;
- курс бўйича барча материаллар босма нашрлар, компьютер дисклари ёки видеоёзувлар шаклида тақдим қилинади ва талабалар улардан ихтиёрий вақтда, ихтиёрий жойда фойдаланишлари мумкин бўлади;
- курс материаллари бир неча йиллар давомида фойдаланилади. Бу материаллар курс ташкилотчилари, экспертлар ва мутахассислар иштирокида яратилган бўлади ва улардан барча ўқитувчилар учун умумий шаклда фойдаланади.

3. Очiq таълим + Синф модели. Бу модел курснинг босма матни ва бошқа воситалари (масалан, видеоёзув ёки компьютер дисклари)ни қўллашга қаратилган. Бу эса, талабага, масофавий гуруҳ ичидаги талабалар мулоқотлари ташкил этилишига ёрдам берувчи интерактив телекоммуникацион технологияларни қўллаган ҳолда, курсни ўрганиш имкониятини беради. Бу моделнинг кўрсаткичлари:

- курс бўйича барча материаллар босма нашрлар, компьютер дисклари ёки видеоёзувлар шаклида тақдим қилинади ва талабалар улардан ихтиёрий вақтда яқка тарзда ёки гуруҳда фойдаланишлари мумкин бўлади;
- курс материалларидан биттадан ортиқ семестрда фойдаланилади ва ҳар бир ўқитувчи учун фарқ қилади, (масалан, унинг видеомарузаси);
- талабалар ва ўқитувчи вақти-вақти билан машғулот ўтказиш учун тўпланадилар. Бунда интерактив технологиялар қўлланилади (тақсимланган синф моделига мос равишда);
- синфлардаги машғулотлар, талабаларнинг асосий тушунчаларини оидинлаштириш, масалаларни ечиш кўникмаларини ҳосил қилиш, гуруҳда ишлаш ва бошқа вазифаларни бажаришлари учун, ташкил қилинади.

Масофавий таълимнинг ихтиёрий моделига зарур бўлган, тадқиқотлар натижасида аниқланган баъзи талабаларни келтирамиз:

- ўқув материалларини барча талабалар ўз вақтида олишларини таъминлаш;
- ёзма имасофавий таълимхон кўзда тутилган ҳолатларда барча имасофавий таълимхон топширувчилар учун бир хил шароит яратиш.

Таълимнинг анъанавий тури ва масофавий таълимнинг турли моделларини келгусидаги ривожланиш истиқболларини белгилаш масадида тажриба-синов ўтказилди.

Тажриба-синов ишларини амалга ошириш механизми.

#2, 2020 PEDAGOGIK MAHORAT*ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО*PEDAGOGICAL SKILL

Тажриба Бухоро давлат университетида олиб борилди. Ўзлаштириш даражалари бир- бирига якин бўлган параллел гуруҳлар танлаб олинди ва мос равишда улар тажриба ва назорат гуруҳларига бўлинди. Назорат ва тажриба гуруҳларида олиб борилган дарсни баҳолаш мезони бир хил бўлиб қуйидаги натижалар олинди:

Гуруҳ тури: Назорат ва Тажриба.

Гуруҳ сони: 2 та

1- Жадвал

Тажриба босқичи ва ўқув йили	Таълим муассасаси	Талабалар сони		Даража (ўзлаштириш)	Тажриба гуруҳида	Назорат гуруҳида
		Тажриба гуруҳи	Назорат гуруҳи			
2020 ўқув йили	БухДУ	36	35	Энг юқори (аъло)	14 (39%)	9 (26%)
				Юқори (яхши)	17 (47%)	16 (46%)
				Ўрта (кониқарли)	5 (14%)	10 (28%)

Гуруҳдаги талабаларнинг давлат таълим стандартлари талабларига жавоб бериши ҳисобга олинди. Тажриба-синов асосида “Математика” йўналиши фанларини янги педагогик технологиялар асосида ўқитишнинг самарадорлигини аниқлаш учун талабалардан олинган якуний саволлари, тест ва умумлаштирувчи машғулотларнинг натижалари сифат ҳамда миқдор бўйича таҳлил қилинди.

Қуйидаги жадвалда янги педагогик технологиялар асосида ўқитиш жараёнида талабалар билим даражаси динамикасининг ўзгариши (сон ва % ҳисобида) келтирилган.

Талабаларнинг “Математика” йўналиши фанлари бўйича педагогик технологиялардан фойдаланган ҳолда кўникма ва малакаларининг шаклланганлик кўрсаткичлари.

Тажриба босқичи ва ўқув йили	Таълим муассасаси	Ўзлаштириш даражаси	Тажриба бошида		Тажриба охирида	
			Тажриба гуруҳида	Назорат гуруҳида	Тажриба гуруҳида	Назорат гуруҳида
2020 ўқув йили	Бухоро давлат университети	Энг юқори(аъло)	8 (22%)	7 (20%)	14 (39%)	9 (26%)
		Юқори (яхши)	12 (33%)	13(37%)	17 (47%)	16 (46%)
		Ўрта (кониқарли)	16 (45%)	15(43%)	5 (14%)	10 (28%)

Бу маълумотлар асосида қуйидаги белгиланишларни киритамиз:

x_i орқали тажриба гуруҳига мос келадиган баҳоларни белгилаймиз;

y_i орқали назорат гуруҳига мос келадиган баҳоларни белгилаймиз;

\bar{x} ва \bar{y} миқдорлар билан тажриба ва назорат гуруҳлари учун мос келадиган ўртача арифметик қийматлар белгиланади.

У ҳолда

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i n_i}{n}, \quad \bar{y} = \frac{\sum y_i m_i}{m} \tag{1}$$

Тенгликлар ўринли бўлади.

Тенгликларда x_n , y_n ўзгарувчилар мос равишда 3, 4, 5 қийматли баҳоларни қабул қилади. m , n миқдорлар эса мос баҳоларга нисбатан талабалар сонидир.

Таъкидлаш жойизки, ўқув жараёни самарадорлигини баҳоловчи ўртача қиймат тажриба ва назорат гуруҳлари баҳоларининг ўртача арифметик қийматлари нисбатидир, яъни самарадорлик коэффициенти қуйидагича олинди.

$$\eta = \frac{\bar{x}}{\bar{y}} \tag{2}$$

Ўртача квадратик оғиш катталиклари;

$$S_x^2 = \frac{1}{n} \sum_i n_i \cdot (x_i - \bar{x})^2$$

$$S_y^2 = \frac{1}{m} \sum_i m_i \cdot (y_i - \bar{y})^2 \cdot \quad (3)$$

Стандарт оғиш катталиклари;

$$S_x = \sqrt{S_x^2}; S_y = \sqrt{S_y^2} \cdot \quad (4)$$

Ўртача қийматларни аниқлаш кўрсаткичи;

$$C_x = \frac{S_x}{\sqrt{n \cdot \bar{x}}} \cdot 100\%; \quad C_y = \frac{S_y}{\sqrt{m \cdot \bar{y}}} \cdot 100\% \cdot \quad (5)$$

Бўш тўпламнинг номаълум ўрта қийматлари учун ишонч ораликлари:

$$a_x \in \left[\bar{x} - \frac{t}{\sqrt{n}} \cdot S_x; \bar{x} + \frac{t}{\sqrt{n}} \cdot S_x \right];$$

$$a_y \in \left[\bar{y} - \frac{t}{\sqrt{m}} \cdot S_y; \bar{y} + \frac{t}{\sqrt{m}} \cdot S_y \right] \cdot \quad (6)$$

Бу ерда t - меёрлашган четланиш ишонч эҳтимоли R асосида аниқланади. Масалан:

$R = 0,95$ да $t = 1,96$ га тенг.

Биз ўртача қийматлар тенглиги ҳақидаги $H_0 : a_x = a_y$ фарзани илгари суриб, унга қарама-қарши $H_0 : a_x \neq a_y$ эканлигини юқоридаги маълумотлар асосида студент мезони асосида текшираемиз.

$$T_{m,n} = \frac{|\bar{y} - \bar{x}|}{\sqrt{\frac{S_x^2}{n} + \frac{S_y^2}{m}}} \cdot \quad (7)$$

Агар $T > T_r = t$ бўлса, H_1 фарз рад этилиб, H_1 фарз олинади.

Қуйида ушбу маълумотларга асосланиб, ҳар бир босқич учун ҳисоб ишлари ва уларнинг қиёсий таҳлили жадвал орқали кўрсатилади.

Ушбу илмий тадқиқот давомида талабаларнинг тажриба-синов ишлари натижаларининг бошланғич ҳолати ва тажриба охирида эса математика соҳаси барча фан мавзулари бўйича ёзма ва оғзаки баҳолаш орқали ҳамда талабаларнинг мустақил ишлаш билим, кўникма ва малакаларининг шаклланганлик даражалари аниқланди.

Олиб борилган тажриба-синов ишининг қиёсий таҳлили:

$m = 36$, $n = 35$ тажриба ва назорат гуруҳидаги талабалар сони.

a - тажриба бошида.

O - тажриба охирида.

$$\bar{x}_a = \frac{1}{36} (38 \cdot 5 + 12 \cdot 4 + 16 \cdot 3) = \frac{1}{36} (40 + 48 + 48) = \frac{136}{36} = 3,78$$

$$\bar{y}_a = \frac{1}{35} (7 \cdot 5 + 13 \cdot 4 + 15 \cdot 3) = \frac{1}{35} (35 + 42 + 45) = \frac{122}{35} = 3,21 \cdot$$

Самарадорлик коэффиценти:

$$\eta_a = \frac{\bar{x}_a}{\bar{y}_a} = \frac{3,78}{3,21} = 1,18 \cdot$$

Стандарт оғиш катталиклари учун қуйидаги тенгликлар олинди:

$$S_x^2 = \frac{1}{36} \cdot (8 \cdot (5 - 3,78)^2 + 12 \cdot (4 - 3,78)^2 + 16 \cdot (3 - 3,78)^2) =$$

$$= \frac{1}{36} \cdot (8 \cdot 1,22^2 + 12 \cdot 0,22^2 + 16 \cdot 0,78^2) = \frac{1}{36} \cdot (11,9 + 0,58 + 9,7) = \frac{22,21}{36} = 0,62 ;$$

$$S_x = \sqrt{S_x^2} = \sqrt{0,62} = 0,79 ;$$

$$S_y^2 = \frac{1}{35} \cdot (7 \cdot (5 - 3,21)^2 + 13 \cdot (4 - 3,21)^2 + 15 \cdot (3 - 3,21)^2) =$$

$$= \frac{1}{35} \cdot (7 \cdot 1,79^2 + 13 \cdot 0,79^2 + 15 \cdot 0,21^2) = \frac{1}{35} \cdot (22,43 + 8,11 + 0,7) = \frac{31,24}{35} = 0,89 ;$$

$$S_y = \sqrt{S_y^2} = \sqrt{0,89} = 0,94$$

Ўртача қийматлар аниқланиш кўрсаткичлари:

$$\tilde{N}_x = \frac{S_x}{\sqrt{36} \cdot 3,78} \cdot 100\% = \frac{0,79}{6 \cdot 3,78} \cdot 100\% = \frac{79\%}{22,68} = 3,48\% ;$$

$$\tilde{N}_y = \frac{S_y}{\sqrt{35} \cdot 3,21} \cdot 100\% = \frac{0,94}{5,91 \cdot 3,21} \cdot 100\% = \frac{94\%}{19} = 4,95\% ;$$

$$a_x \in \left[3,78 - \frac{1,96}{\sqrt{36}} \cdot 0,79; 3,78 + \frac{1,96}{\sqrt{36}} \cdot 0,79 \right] = [3,52; 4,04] ;$$

$$a_y \in \left[3,21 - \frac{1,96}{\sqrt{35}} \cdot 0,94; 3,21 + \frac{1,96}{\sqrt{35}} \cdot 0,94 \right] = [2,9; 3,52]$$

Ушбу ҳисобларни тажриба охирида қандай натижаларга эга эканлигини ҳисоблаб чиқамиз:

$$\bar{x}_o = \frac{1}{36} \cdot (14 \cdot 5 + 17 \cdot 4 + 5 \cdot 3) = \frac{1}{36} \cdot (70 + 61 + 15) = \frac{146}{36} = 4,06 ;$$

$$\bar{y}_o = \frac{1}{35} \cdot (9 \cdot 5 + 16 \cdot 4 + 10 \cdot 3) = \frac{1}{35} \cdot (45 + 64 + 30) = \frac{139}{35} = 3,97 ;$$

$$\eta_i = \frac{\bar{x}_o}{\bar{y}_o} = \frac{4,06}{3,97} = 1,02 \text{ -нисбий ўсиш}$$

Демак, тажриба гуруҳи назорат гуруҳига нисбатан тажриба охирида 1,02 баробар юқори кўрсаткичга эга бўлдилар.

Агар тажриба бошига нисбатан таққослайдиган бўлсак у ҳолда:

Тажриба гуруҳида

$$\eta_o = \frac{\bar{x}_o}{\bar{x}_a} = \frac{4,06}{3,78} = 1,07$$

Назорат гуруҳида

$$\eta_i = \frac{\bar{y}_o}{\bar{y}_a} = \frac{3,97}{3,21} = 1,24$$

Самарадорликка эришилган.

Стандарт оғиш катталиклари учун қуйидаги тенгликлар ўринли:

$$S_x^2 = \frac{1}{36} \cdot (14 \cdot (5 - 4,06)^2 + 17 \cdot (4 - 4,06)^2 + 5 \cdot (3 - 4,06)^2) =$$

$$= \frac{1}{36} \cdot (14 \cdot 0,94^2 + 17 \cdot 0,06^2 + 5 \cdot 1,06^2) = \frac{1}{36} \cdot (12,37 + 0,061 + 5,62) = \frac{18,05}{36} = 0,5 ;$$

$$S_x = \sqrt{S_x^2} = \sqrt{0,5} = 0,707 ;$$

$$S_y^2 = \frac{1}{35} \cdot (9 \cdot (5 - 3,97)^2 + 16 \cdot (4 - 3,97)^2 + 10 \cdot (3 - 3,97)^2) =$$

$$= \frac{1}{35} \cdot (9 \cdot 1,03^2 + 16 \cdot 0,03^2 + 10 \cdot 0,97^2) = \frac{1}{35} \cdot (9,55 + 0,014 + 9,4) = \frac{18,964}{35} = 0,54 ;$$

$$S_y = \sqrt{S_y^2} = \sqrt{0,54} = 0,73 .$$

Ўртача қийматлар аниқланиш кўрсаткичлари:

$$\tilde{N}_x = \frac{S_x}{\sqrt{36} \cdot 4,06} \cdot 100\% = \frac{0,707}{6 \cdot 4,06} \cdot 100\% = \frac{70,7\%}{24,36} = 2,91\% ;$$

$$\tilde{N}_y = \frac{S_y}{\sqrt{35} \cdot 3,97} \cdot 100\% = \frac{0,73}{5,91 \cdot 3,97} \cdot 100\% = \frac{73\%}{23,46} = 3,11\% ;$$

$$a_x \in \left[4,06 - \frac{1,96}{\sqrt{36}} \cdot 0,707; 4,06 + \frac{1,96}{\sqrt{36}} \cdot 0,707 \right] = [3,83; 4,29] ;$$

$$a_y \in \left[3,97 - \frac{1,96}{\sqrt{35}} \cdot 0,73; 3,97 + \frac{1,96}{\sqrt{35}} \cdot 0,73 \right] = [3,73; 4,21]$$

Ҳар бир босқич бўйича олинган натижалар математик-статистик таҳлил қилинди ва ушбу натижаларга кўра Студент мезони орқали текширилиб хулосалар чиқарилди.

$$T = \frac{|\bar{x}_a - \bar{x}_o|}{\sqrt{\frac{S_{x_a}^2}{n} + \frac{S_{x_o}^2}{m}}}$$

Тажриба гуруҳи:

$$\bar{x}_a = 3,78 \text{ ва } \bar{x}_o = 4,06$$

$\eta_o = 1,07$ самарадорлик коэффициенти.

$$T_o = \frac{|3,78 - 4,06|}{\sqrt{\frac{22,32 + 17,5}{1260}}} = \frac{0,26}{\sqrt{0,032}} = \frac{0,26}{0,18} = 1,44$$

$T_m = 1,44 < T_{0,96}(t) = 1,96$ Демак, H_0 фараз қабул қилинди.

Назорат гуруҳи:

$$\bar{y}_a = 3,21 \text{ ва } \bar{y}_o = 3,97$$

$\eta_i = 1,24$ самарадорлик коэффициенти.

$$T_i = \frac{|3,21 - 3,97|}{\sqrt{\frac{32,04 + 18,9}{1260}}} = \frac{0,78}{\sqrt{0,04}} = \frac{0,78}{0,2} = 3,9$$

$T_i = 3,9 > T_{0,96}(t) = 1,96$ Демак, H_0 фараз қабул қилинмади.

Талабалар билимларининг самарадорлик кўрсаткичлари талабаларнинг Математика йўналиши дарс жараёнлари бўйича педагогик технологиялардан фойдаланган ҳолда малакаларининг шаклланганлик даражасини куйидаги жадвалда келтирамиз.

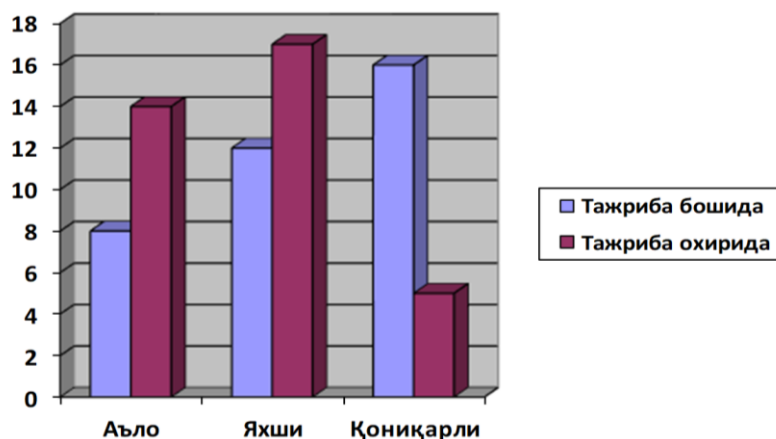
№	Кўрсаткичлар	Таълим муассасаси	Тажриба гуруҳида		Назорат гуруҳида	
			Тажриба бошида	Тажриба охирида	Тажриба бошида	Тажриба охирида
1	Ўртача арифметик қиймати (\bar{x}, \bar{y})	БухДУ	3,78	4,06	3,21	3,97
2	Самарадорлик кўрсаткичи (η)	БухДУ	1,07		1,24	
3	Ўртача қиймат ишонч оралиғи ($a_x \in, a_y \in$)	БухДУ	[3,52;4,04]	[3,89;4,29]	[2,9;3,52]	[3,73;4,21]
4	Ўртача қиймат стандарт хатолик (S_x, S_y)	БухДУ	0,79	0,707	0,94	0,73
5	Аниқлаш кўрсаткичи (S_x, S_y)	БухДУ	3,48%	2,91%	4,95%	3,11%
6	Студент (Т) мезони	БухДУ	1,53		3,9	
7	Кўрсаткичлар натижаси	БухДУ	H_0 фараз қабул қилинади		H_0 фараз қабул қилинмади	

Демак, жадвалдаги натижаларга асосан тажриба гуруҳида қўлланилган методика назорат гуруҳига нисбатан самарали эканлиги аниқланди.

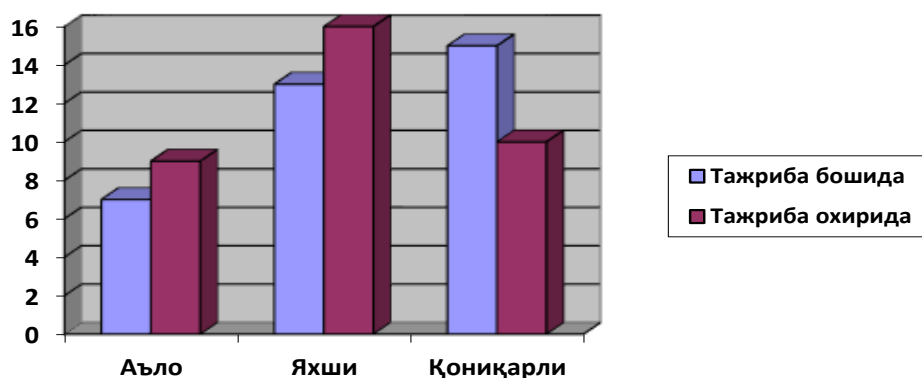
Ўтказилган тажриба-синов натижалари талабаларнинг Математика йўналиши дарс жараёнлари бўйича педагогик технологиялардан фойдаланган ҳолда кўникма ва малакаларининг шаклланганлик кўрсаткичлари тажриба гуруҳида 1,07 баробар ва назорат гуруҳида 1,24 баробар самарадорликка эришилганлиги кўрсатилди.

Олинган илмий натижа асосида талабаларнинг дарс жараёнига технологик ёндашуви уларнинг билим, кўникма ва малакаларининг шаклланганлик кўрсаткичарининг қиёсий таҳлили куйидаги гистограммаларда берилган.

Тажриба гуруҳи натижалари гистограммаси

Назорат гурухи натижалари гистограммаси

Демак, ўтказилган тажриба-синов натижасида шу нарса маълум бўлдики, масофавий таълимнинг мустақил таълим олиш модели келгусида энг кенг қўламда тарқалишини башорат қилиш мумкин. масофавий таълим қандай моделга ва қандай АКТга асосланган бўлишидан қатъий назар улар умумий қоидалар асосида ташкил қилиниши лозим.

Адабиётлар

1. Полат Е.С., Моисеева М.В., Петров А.У., Бухаркина М.Ю., Аксенов Ю.В., Горбунькова Т.Ф. Дистанционное обучение. –М.: ВЛАДОС, 1998, 304 с.
2. World Bank, Bureau Cross, 2000.– 110 б
3. Воронина Т.П., Кашицин В.П., Модчанова О.П. Образование в эпоху ВИТ.–М.: АМО, 1995.
4. Tuninga R.S., Seinen I.B. The Supple and Demand of Distance Education in Russia /– The Абдукодиров А.А., Пардаев А.Х. Масофали ўқитиш назарияси ва амалиёти. – Т.: Фан, 2009.145 б.

Shabnam YUSUFZODA

Buxoro davlat universiteti
boshlang'ich ta'lim metodikasi
kafedrası o'qituvchisi

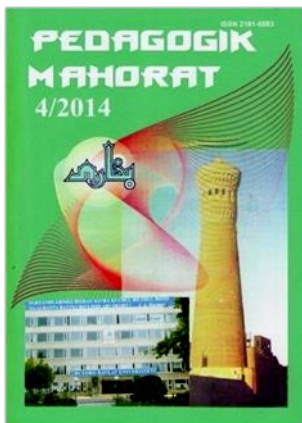
BOSHLANG'ICH SINFDAN MISOLLAR YECHISH JARAYONIDA YO'L QO'YILADIGAN XATOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH

Boshlang'ich sinf o'quvchisida arifmetik amallarni ma'lum tizim asosida o'rgatish, ularni ongli tarzda yecha olish ko'nikmasini shakllantirish kerak. Ammo o'quvchi amallarni yechish jarayonida ayrim xatolarga yo'l qo'yadi. Maqolada shunday xatolarning oldini olish va ularni bartaraf etishning bir nechta samarali usullari qayd etilgan.

Kalit so'zlar: arifmetik amallar, amal xossalari, sonni yig'indiga qo'shish, yig'indiga sonni qo'shish, sondan yig'indini ayirish, yig'indidan sonni ayirish, yig'indiga yig'indini qo'shish, yig'indidan yig'indini ayirish.

Учащихся начальной школы необходимо обучать арифметике, основанной на определенной системе, чтобы развить способность решать их осознанно. Тем не менее, студент делает некоторые ошибки в решении проблемы. В статье перечислено несколько эффективных способов предотвращения и устранения таких ошибок.

Ключевые слова: арифметические действия, свойств действий, сложение сумму к чему, сложение число к сумме, вычитание числа от суммы, вычитание суммы от числа, сложение суммы к сумме, вычитание суммы от суммы.

Buxoro davlat universiteti muassisligidagi
“PEDAGOGIK MAHORAT”
ilmiy-nazariy va metodik jurnali
barcha ta’lim muassasalarini
hamkorlikka chorlaydi.

Pedagoglarning sevimli nashriga aylanib ulgurgan “Pedagogik mahorat” jurnali maktab, kollej, institut va universitet pedagogik jamoasiga muhim qo’llanma sifatida xizmat qilishi shubhasiz.

Mualliflar uchun eslatib o’tamiz, maqola qo’lyozmalari universitet tahririy-nashriyot bo’limida qabul qilinadi.

Manzirimiz: Buxoro shahri, M.Iqbol ko’chasi 11-uy
Buxoro davlat universiteti, 1-bino 2-qavat, 208-xona

Tahririyat rekvizitlari:

Moliya vazirligi g’aznachiligi
2340200000100001010
MB BB XKKM Toshkent sh. MFO 00014 INN 201504275
BuxDU 400110860064017950100079002

Pedagogik mahorat: rivojlanamiz va rivojlantiramiz!

<p>PEDAGOGIK MAHORAT</p> <p>Ilmiy-nazariy va metodik jurnal</p> <p>2020-yil 2-son (72)</p> <p>2001-yil iyul oyidan chiqq boshlagan.</p> <p>OBUNA INDEKSI: 3070</p>	<p>Buxoro davlat universiteti nashri</p> <p>Jurnal oliy o’quv yurtlarining professor-o’qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, ilmiy xodimlar, magistrantlar, talabalar, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari hamda maktab o’qituvchilari, shuningdek, keng ommaga mo’ljallangan.</p> <p>Jurnalda nazariy, ilmiy-metodik, muammoli maqolalar, fan va texnikaga oid yangiliklar, turli xabarlar chop etiladi.</p> <p>Maqolada keltirilgan faktlarning to’g’riligi uchun mualliflar mas’uldir.</p> <p>Nashr uchun mas’ul: Alijon HAMROYEV. Musahhih: Muhiddin BAFAYEV. Muharrir: Gulchehra Cho’liiyeva</p>	<p>Jurnal tahririyat kompyuterida sahifalandi. Chop etish sifati uchun bosmaxona javobgar.</p> <p>Bosishga ruxsat etildi 20.07.2020 Bosmaxonaga topshirish vaqti 20.07.2020 Qog’oz bichimi: 60x84. 1/8 Tezkor bosma usulda bosildi. Shartli bosma tabog’i – 20,6 Adadi – 100 nusxa Buyurtma № 96 Bahosi kelishilgan narxda.</p> <p>“Sadriddin Salim Buxoriy” MCHJ bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Buxoro shahri M.Iqbol ko’chasi 11-uy.</p>
---	---	---